

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 2.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 8. januar 1929.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsum, brævasvarnardeðum og skrivstovuni. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11—5. Telf. 114.

UM KANNAÐ VERÐUR eftir í tí nýggju verðaldarsøguni, ið sigur frá fylking, uppreistri og slóðbrótan javnaðarmanna, so vil ein alt í einum verða varugur við, at fylking og reising arbeðaraflokksins, bæði felagsliga og politisk sæð, ikki er nakað ið stundisliga gjørdi arbeðaraflokkinn til eina megnarkraft.

Megnarkraft arbeðaraflokksins í útheiminum er vunnin gjøgnum áralangt strev og stríð, gjøgnum miklan — oftum blóðigan — bardaga, í uppreistri; og sjálvt um hesar uppreistrir ikki altíð hava givið arbeðaraflokkinn beinvegis sigur, so hava tí øll hesi uppreistar- og fylkingarróp, alt hitt blóðuga stríðið, ið staðið hefur í gotum og strætum, alt tað, ið arbeðaraflokkurin hefur ofrað bæði andaliga og kroppsliga, alt hetta hefur tí umvegis styrkt arbeðaraflokkinn og gjørt hann til eina slíka stálstímraða megnarkraft, at arbeðaraflokkar víða hvar um heimin, hava vunnið tann aðalsess teir hava. Í øllum mentaðum londum, norðalaga og sunnalaga, eystanfyri og vestanfyri, hefur arbeðaraflokkurin við sínum áráðni og ágangd vunnið sær fram á pallar sum teir aldri, aldri vera skýgvaðir úr.

Og eyðsæð er, at tá ið tað í útheiminum, har menn eru fúsir og bráðsinnir, har mentunnarstöði er bygt á tryggn og fastan botn, tá ið tað har um leiðir tekur, ikki bert mannaminir, men heili árhundraðir, einans til at slóða fyri og samla arbeðarar um aðalmál javnaðarmanna, **menniskjarættindini**; so er tað ikki at siga Føroyingar ringar fyri, at teir ikki í stundini skilja og fata, hvat javnaðarmenn vilja og ætla.

Mál javnaðarmanna, broytan av nógaldandi samfelagsskipan, kunnu heldur ikki fatast við tað sama, ið hesar nýggju og frælslyntu hugsjónir vera frambornar, hvor ið tað enn er, ið ber tey, um tað eru lærdir menn ella leikmenn, maður ella kvinna. Sum alt skal hava sínar stundir fyri at verða fatað av tí stóru fjøld, so mega ikki minst tær frælslyntu hugsjónir, ið brutu seg fram móti endanum av 18. öld suðuri í Fraklandi, hava sínar stundir her heima hjá okkum, áður enn mágvan skilir málini, og kennur at hetta er sonn og rættvís áskoðan, ið framhildin verður.

Og tað er væl heldur ikki stórt at siga til, at tað tekur nøkur ár — ikki eru meiri enn 2 ár síðani byrjað var í Føroyum av álvara — áður enn javnaðarmanna áskoðan til fullnar er fatað av Føroyingum. Tess minni samfelagið er, tess stóri er vandin til at fáa heildina til at kenna og kanna sær hesa nýggju læruna, ið botnar í tí stóra, at verja og nora um menniskjarættindini, soleiðis at allir borgarar heimsins, mega njóta síni fullu menniskjarættindi og bera sína ábyrgd.

Vit Føroyingar eru ikki altíð hildnir at vera nakað framfrá fólk at taka við tí góða, ið við tí nýggja streyminum verður sett inn á land, hóast tað tíverri ikki er so ósætt, ið sagt verður, at ov kvikir eru vit at taka við tí ónýttuga og kanska eisini skaðiliga, ið hesin nýggi tíðarstreymur setur inn á Føroyar. Tað er ónýtt at nevna dømir í so máta, við at hugsa seg eitt lítið sindur um, vil bæði oyra og eyga kenna, at soleiðis er: Við tí ónýttuga okvikir og við tí góða ovseinnir. Var tað ikki betur um frægari varð soldað, soleiðis at alt, ið frá útheiminum kemur inn yvir landið var betur vegið og umhugað, so at vit lótu hitt ónda og ónýttuga reka tvørtur við okkum, út aftur á hitt endaleysa havið. Hat, øvund og illvilji trýtur okkum tíverri ikki, og skuldi tað tí verið óneyðugt at stoytt meiri brandfima olju í tann eldin. Men um bróðralagið — eisini hjartalagið — ímillum okkum sum fólk, hevði verið betri framskað og kent okkara millum, so vildi — ja bert av hesum — so mangt verið so nógv óðrvís enn nú er herheima hjá okkum.

Vit kenna tað, ikki bert frá hvondagslønnum, at bróðralagið ímillum hetta lítla føroyska fólk ið ikki altíð er soleiðis sum tað átti og skuldi verið í einum landi, har læra hvíta Kristis hefur ljóðað niður ígjøgnum öldir. At ikki alt hvat ið bróðralagið viðvíkur, sum hvítum kristnum menniskjum sømir, er sum tað eigur at vera, er ein kend søk, og ístaðin fyri at vinna og týnast burtur av tí kærleiksboði, ið Sancta Ólavur kongur lat flyta til Føroyar við Sigmundu Brestisyni, er tað ikki so frætt, at bróðralagið er ment at seta dóm á sunnudags- og halgdagslívið heldur.

Fólk ger ov mikið av at býta seg sundur í stóri og smærri bólkar, og tað slepst ikki úttan um, at í tílikum bólkom er sjálvandi hin menniskjaligi kærleiki til samfelagið ikki hitt

fremsta. Har durtur ein ofta um tað sama, sum skrivað stendur í *halgu bók*, søgan, ið meistarin segði frá, um «farisearar», ið slerdi seg fyri bróstið og takkaði Harranum fyri at hann ikki var eitt sovorið viðtýggi, sum hini menniskjuni.

Meistarans orð tá á døgum vóru sonn, og sonn eru tey enn dagin í dag, skjótt tvey túsund ár seinri. Í smáum samfeløgum, har felagsandin og bróðurskapskenslan er lítil, har menniskjan býtur seg sundur í bólkar, verða oftast hesi somu orð farisearans at sita í háseti, ein gleði yvir at vera góður í egnu eygum, og ikki vera fongd við líti, sum hinu menniskjan, ið erteimuttanveltað.

Tað er ein partur av menniskjum, ið lítið annað hava til endamáls enn at forða einum náttúrligum framburði, og samtundis, fyri at vera til tarn og bága fyri framburðinum, leggur dent á at spjæða, har framfúsir av øllum alvi royna til at samla. Soleiðis var, tá ið tey fyrstu frælslyntu fylkingarrópini ljóðaðu í Fraklandi; í stundini vóru menn frammi, ið sóu, at um arbeðarar og aðrir smámenn gingu í felag og gjordist til eina heild, eina kraft, so var harðræði og einareði yvirvaldsins lokið. Og slíkir menn trutu ikki tá — og teir tróta ikki enn — sum kenna eina gleði í at ganga teim stóru til handa úttan at geva getur, hvønn sviða tað hefur á sínar samfelagsborgarar. Men ígjøgnum allar vansar, har hin spjæðandi hugurin við sínum moldvorpustarvi hefur verið hin harðasti meinbogi, hava javnaðarandin og javnaðarmálini, borin fram av ársenum og hugaðum monnum, tað altíð vunnið áfram, altíð áfram, sjálvt um tað ikki í stundini hefur verið sjónligt. Tey sannleikans og rættvísis krøv, ið javnaðarmenn hava í hugsjón og ætlan, skulu sigast mangar ferðir, áður enn hann, ið ikki hugsar, fatar tey. So djúp og so rein eru mál okkara, so væl eru tey víndaliga undirbygd, at sjálvt hin mest spjæðandi moldvorpustar aldri vil vera mentur at forða okkum á leiðini áfram. Men tarnað kunnu øll tey stuttskygdu evna, og halda aftir eina tíð kunnu tey eisini, men harðari, ið verður hildið ímóti, tess meiri nørst framburðsviljin millum manna, og tá ið frálíður, gerst framburðsleiðin opin mest av sær sjálvum: tað er hin náttúrligi útviklingurin, ið ikki letur seg forða, hitt æviga náttúrulega, ið altíð verður galdandi — og javnaðarmenn eru í felagsskapi við hin náttúrliga útviklingin.

Men mál og ætlan javnaðarmanna eru soleiðis víndaliga grundbygd — og tey skákast ikki — eru serstakliga miðandi ímóti einum sonnum og bróðurligum felagsskapi millum hitt arbeðandi og ognaleysa fólk ið, soleiðis at tað gerst til eina megnarkraft, sum umfatar alt og øll. Felagsskapurin, felagsandin, bróðralagið eru høvuðsstuðlarnir í einari arbeðarareising. Og teir vilja halda og evna til at forða tey rættvísu mál til

sigurs, um hin gamla samfelagsskipanin er væl basta og bundin við gomlum fordómum og forskriftum, gomlum samtyktum og lógtreytum. Men eisini tær avgomlu lógtreytir, ið gjørdar eru fyri at forða fátækramanna frælsi, forða tí rættvísis anda, ið krevur sama rætt fyri øll, rík ella fátøk, eisini tær lógtreytur skulu ruddast burtur, tí tær tarnað okkara náttúrliga útviklingi.

Og vit halda áfram.

Tyskland under Socialdemokratisk Regeringschef.

(Fra vor Korrespondent.)

Tyskland har i 6 Maneder haft en delvis socialdemokratisk Regering, nemlig foruden Rigskansleren *Herman Müller*, Indenrigsminister *Carl Severing*, Arbejdsminister *Wissel* og Finansminister *Hilferding*. Dog Flertal i Rigsdagen eller i Regeringen har Socialdemokratiet ikke. Kun 155 af omtrent 500 Rigsdagsmandater sidder vort Parti inde med. Vore tyske Partifæller har derfor ved Hjælp af Kompromiser maattet kæmpe sig frem til hver Fordel, der er naaet for Arbejderne.

Der var, da Koalitionsministeriet blev dannet med *Herman Müller*, i Spidsen, mange Roster, der hævdede sig imod, at Socialdemokratiet gik i Samarbejde med de borgerlige Partier. Vore tyske Partifæller — eller i hvert Tilfælde store Dele af dem — er mere teoretisk og radikalt indstillede end Socialdemokrater i andre Lande.

I disse Dage er den officielle Beretning udkommet, der fortæller om, hvad der er vedtaget i den tyske Rigsdag i de 6 Maaneder. Ledelsen har været delvis i Socialdemokratiets Hænder. Vi piller lidt ud af denne Beretning, der i tørre Kendsgeneringer viser, hvilken uhyre Betydning det har, at Socialdemokratiet har Ledelsen i Regeringen:

- 1) Nedsættelsen af den for Arbejderne saa trykkende Lønsskat. Det er en Skattnedsættelse paa 130 Millioner Mark om Aaret.
- 2) Udvidelse af Kriseunderstøttelsen til Arbejdsløse. Det betyder 80 Millioner mere i Understøttelse pr. Aar.
- 3) Kriseunderstøttelsen udvides fra 26 Uger til 39 Uger.
- 4) 20 Millioner Mark til pe udelukkede Arbejdere i Westphalen.
- 5) Udvidelse af Ulykkesforsikringen saaledes, at den ogsaa gælder Sygeplejersker, Brandfolk, Teatarbejdere og Funktionærer m. fl.
- 6) Arbejdere, der har under 45 Mark om Ugen kan ikke udfpantes.
- 7) Forøgelsen af Arveskatten for større Formuer, der giver Riget en

ekstra Indtægt paa 40 Millioner om Aaret.

8) I Anledning af den forhøjede Sukkertold er der fastsat Maximalpris paa Sukker.

9) En omfattende politisk Amnesti blev vedtaget straks efter Ministeriets Tiltrædelse. Loven blev i de enkelte Lande udvidet til ogsaa at omfatte de Forbrydelser, der er begaaet af Nød.

I 1224 Tilfælde er alene i Projsen Retssager bleven hævdede. 1759 Personer blev løsladte fra Fængsler og Tugthuse. I 59 Tilfælde blev idømte Straffe formildede. Under de eftergivne Straffe: 130 Tugthus, 1083 Fængselsstraffe, 15 Fæstningsstraffe og 631 Straffe med Afsoning af Bøder. Ikke mindre end 2827 Personer, Mænd og Kvinder, der havde begaaet saakaldte politiske Forbrydelser, har den socialdemokratiske Regering aabnet Tugthusenes Porte for. I Tilslutning hertil har den socialdemokratiske Regering i Projsen løsladt ca. 3000 Personer, der havde begaaet deres Forbrydelser under Tryk af social Nød.

Endeligt har Regeringen anmodet samtlige Landes Regeringer om ikke at lade idømte Bødestraffe komme til Udførelse.

Man maa ved Dommen over de sidste 6 Maaneders Regering betænke, at vore Partifæller kun gennem Kamp med de borgerlige Partier, der er Flertal i Regering og Rigsdag, har maattet tilkæmpe sig hvert lille Fremskridt.

Naturligvis har vore Partifæller i den tyske Rigsdag og Regering ogsaa maattet sluges adskillige bitre Pillar, som til Eksempel da Rigsdagen, imod Socialdemokraternes Stemmer, vedtog de 80 Millioner Mark til Bygning af en ganske overflødig Panserkrydser; men naar Regnskabet — eller maaske retttere Balancen — gøres op, er det, som Rigsdagspræsident *Paul Löbe* forleden Dag skrev, uomtvisteligt, at det Arbejderne har opnaaet ved at gaa sammen med de borgerlige Partier, rigeligt vejer alt det «unangeneme» op.

K.